

بسمه تعالی

«دستور العمل اجرایی موضوع ماده ۲۵۱ مکرر الحاقی ۱۳۷۱/۲/۷ قانون مالیات‌های مستقیم
مصوب ۱۳۶۶ و اصلاحات بعدی آن»

بخش اول - آیین دادرسی موضوع ماده ۲۵۱ مکرر قانون مالیات‌های مستقیم

فصل اول - عناوین و تعاریف:

ماده (۱) واژه‌ها و اصطلاحات به کار رفته در این دستورالعمل به شرح زیر می‌باشد:

الف) قانون: قانون مالیات‌های مستقیم مصوب اسفند ماه ۱۳۶۶ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن.

ب) وزیر: وزیر امور اقتصادی و دارایی.

ج) مرکز: بنا به ضرورت و به موجب مجوز شماره ۲۱۲/۹۱/۳۷۲۷۵ مورخ ۱۳۹۱/۹/۲۲ معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی وقت رئیس جمهور، دبیرخانه هیأت سه نفری ۲۵۱ مکرر و دبیرخانه تشخیص صلاحیت حرفه‌ای حسابداران رسمی وزارت متبوع با هم ادغام و در ساختار وزارت امور اقتصادی و دارایی با شرح وظایف جدید، با عنوان «مرکز عالی دادخواهی مالیاتی و تشخیص صلاحیت حرفه‌ای» معرفی گردید.

د) هیأت: هیأت مستشاری سه نفره موضوع ماده ۲۵۱ مکرر قانون مالیات‌های مستقیم الحاقی ۱۳۷۱ و اصلاحات بعدی آن.

ه) دادرس: یکی از کارمندان تعریف شده مرکز می‌باشد که وظیفه بررسی شکایات واصله و انجام تحقیقات و اظهار نظر کارشناسی نسبت به پذیرش یا عدم پذیرش شکایات و انجام سایر امور محوله را عهده‌دار است.

و) شاکی: شخص حقیقی یا حقوقی است که نسبت به ناعادلانه بودن مالیات قطعی شده معترض و در مرکز عالی دادخواهی مالیاتی و تشخیص صلاحیت حرفه‌ای طرح شکایت می‌نماید.

ز) نماینده قانونی شاکی: شخصی است که به موجب قوانین و مقررات مربوطه به نمایندگی از شاکی اقدام به طرح شکایت می‌نماید.

ح) فرم شکایت: فرمی است حاوی مشخصات هویتی شاکی و نماینده قانونی آن و اطلاعات مالیات قطعی شده که برای ثبت شکایت در سامانه دادما تعریف، طراحی و تعبیه شده است.

ط) سامانه دادما: درگاه الکترونیکی است که برای تسهیل اجرای ماده ۲۵۱ مکرر قانون مالیات‌های مستقیم الحاقی ۱۳۷۱ و اصلاحات بعدی آن به منظور ثبت شکایت و اطلاع از فرآیند رسیدگی در وبگاه وزارت امور اقتصادی و دارایی ایجاد شده است.

ی) شعبه: واحدی است در مرکز عالی دادخواهی مالیاتی و تشخیص صلاحیت حرفه‌ای که به شکایت مؤدیان مالیاتی رسیدگی می‌کند و متشکل از هیأت سه نفره موضوع ماده ۲۵۱ مکرر قانون مالیات‌های مستقیم الحاقی ۱۳۷۱ و اصلاحات بعدی آن شامل یک رئیس و دو عضو هیأت مستشاری، دو نفر دادرس و یک نفر کارشناس می‌باشد.

ک) سازمان: سازمان امور مالیاتی کشور.

فصل دوم: مراحل ثبت و طرح شکایت در مرکز

ماده (۲) به منظور تسهیل و تسریع در ثبت شکایت و رسیدگی، فرم مخصوصی با مشخصات لازم در سامانه دادما ایجاد می‌شود.

ماده ۳) شاکی یا نماینده قانونی آن با مراجعه به سامانه دادما، باید نسبت به تکمیل فرم شکایت اقدام نماید.
تبصره ۱) در صورتی که شاکی جهت طرح شکایت و پیگیری آن دارای نماینده قانونی باشد، باید مشخصات نماینده قانونی به همراه مدارک مثبته جهت احراز سمت در سامانه دادما درج و بارگذاری شود.
تبصره ۲) چنانچه شکایت از ناحیه وکیل مطرح شود، می‌بایست به موجب بند (د) ماده ۱۰۳ قانون نسبت به ابطال تمبر اقدام شده باشد.

ماده ۴) در صورتی که موضوع مالیات مورد شکایت مربوط به اشخاص حقوقی باشد، باید آگهی روزنامه رسمی مبین مشخصات آخرین مدیران صاحب امضا و تغییرات شرکت، در سامانه دادما بارگذاری گردد.
ماده ۵) شکایت بارگذاری شده از سوی شاکی باید خطاب به وزیر و یا مرکز تنظیم گردد.
ماده ۶) شاکی اعم از شخص حقیقی یا حقوقی حسب مورد باید پس از تنظیم شکایت در سامانه دادما، یک نسخه از آن ممه‌ور به مهر و امضای صاحبان مجاز را در سامانه مذکور بارگذاری نماید.

فصل سوم: ترمیمات بررسی و اظهار نظر دادرس

ماده ۷) پس از بارگذاری و ثبت شکایت در سامانه دادما و صدور کد رهگیری، رئیس مرکز یا مقام تفویض شده از سوی وی، شکایت را برای اظهار نظر کارشناسی به یکی از دادرسان ارجاع می‌نماید.
ماده ۸) دادرس در صورت کفایت مدارک و دلایل، تحقیقات و بررسی لازم به عمل آورده و سپس ظرف مهلت ۱۰ روز اظهار نظر کارشناسی مستند به مدارک و دلایل کافی را پس از تأیید مقام مافوق خود برای رئیس مرکز ارسال می‌نماید.
تبصره) دادرس صرفاً نسبت به موضوع شکایت، رسیدگی و اظهار نظر می‌نماید.

ماده ۹) در صورتی که مدارک منضم به شکایت، از نظر دادرس ناقص باشد، مراتب از طریق سامانه دادما یا پیامک به شاکی اعلام تا ظرف مدت ۳۰ روز نسبت به رفع نقص اقدام نماید. در صورت عدم رفع نقص ظرف مهلت مقرر، شکایت مزبور مختومه می‌شود.

تبصره) به موجب این ماده چنانچه مختومه شدن شکایت به دلیل عدم رفع نقص مدارک در مهلت مقرر و یا انصراف شاکی در این مرحله باشد، بررسی مجدد آن برای یکبار دیگر و با موافقت رئیس مرکز امکان‌پذیر خواهد بود.

ماده ۱۰) چنانچه دادرس احراز نماید که شکایت مؤدی در سایر مراجع قابل طرح و رسیدگی می‌باشد، شکایت در این مرحله مختومه و نتیجه از طریق سامانه دادما یا پیامک به شاکی یا نماینده قانونی وی و اداره کل امور مالیاتی ذی‌ربط اعلام می‌گردد.

ماده ۱۱) نتیجه بررسی و اظهار نظر دادرس مبنی بر توصیه یا عدم توصیه طرح شکایت در هیأت، توسط رئیس مرکز جهت اتخاذ تصمیم و صدور دستور برای وزیر ارسال می‌شود.

فصل چهارم: ترمیمات رسیدگی به شکایت و صدور رای در هیات

ماده ۱۲) در اجرای ماده ۲۵۱ مکرر قانون، در خصوص رسیدگی به شکایت شاکی مبنی بر ناعادلانه بودن مالیات قطعی، پس از موافقت وزیر، پرونده شاکی توسط رئیس مرکز به یکی از شعب ارجاع می‌شود.

ماده ۱۳) در اجرای ماده ۲۵۱ مکرر قانون، شکایات واصله از شعب ارجاع‌شده، در مهلت ۳۰ روزه پس از ارجاع، باید رسیدگی و رای صادر شود.

الف) ادعای غیرعادلانه بودن مالیات قطعی شده، مستند به مدارک و دلایل کافی باشد.

ب) موضوع اعتراض در مرجع دیگری قابل طرح نباشد.

ج) دستور وزیر مبنی بر طرح موضوع شکایت در هیأت صادر شده باشد.

ماده ۱۴) رسیدگی به اعتراض شاکی در هیأت به صورت غیر حضوری است. در مواردی که شعبه رسیدگی کننده نیاز به اخذ توضیح بیشتری داشته باشد می تواند از شاکی یا نماینده قانونی وی دعوت به عمل آورد.

ماده ۱۵) چنانچه حسب مورد اعضای شعب، دادرسان و یا مجریان قرار به جهت یکی از شرایط موضوع ماده ۹۱ قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹، معذور از رسیدگی یا تهیه گزارش قرار کارشناسی باشند، باید قبل از مباشرت به امر رسیدگی یا کارشناسی، مراتب را جهت اتخاذ تصمیم مقتضی به رئیس مرکز اعلام نمایند.

ماده ۱۶) پس از ارجاع شکایت به شعبه مربوطه، در صورتی که رئیس شعبه جهت بررسی نیاز به دسترسی پرونده مالیاتی مؤدی داشته باشد، مراتب به صورت کتبی یا الکترونیکی از طریق رئیس مرکز یا مقام تفویض شده از سوی وی، به اداره کل امور مالیاتی ذی ربط اعلام و اداره مربوطه نیز مکلف به ارسال پرونده به صورت الکترونیکی و یا فیزیکی ظرف حداکثر ۲۰ روز می باشد.

تبصره ۱) سازمان مکلف است ظرف ۶ ماه از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل زیرساخت لازم برای ارسال الکترونیکی پرونده های مالیاتی درخواستی از طرف مرکز را فراهم نماید.

تبصره ۲) به منظور دقت و سرعت در روند رسیدگی به شکایات مطروحه، سازمان مکلف است دسترسی برخط به سامانه های مالیاتی مورد نیاز و ایجاد بستر مناسب برای اتصال سیستمی به سامانه دادما را فراهم نماید.

ماده ۱۷) به منظور رعایت اصل بی طرفی و حفظ استقلال هیأت های سه نفره موضوع ماده ۲۵۱ مکرر قانون، هرگاه در جهت تکمیل رسیدگی و صدور رأی نیاز به تحقیقات و بررسی بیشتری باشد، شعب رسیدگی کننده می توانند نسبت به صدور قرار کارشناسی اقدام نمایند؛ مجریان قرار از بین دادرسان مرکز، مأموران مالیاتی سازمان و در صورت ضرورت با تأیید رئیس مرکز از بین اعضای جامعه مشاوران رسمی مالیاتی ایران یا جامعه حسابداران رسمی ایران انتخاب می شوند.

تبصره) سازمان موظف است حق الزحمه کارشناسان منتخب (اعضای جامعه مشاوران رسمی مالیاتی ایران و جامعه حسابداران رسمی) موضوع این ماده را با درخواست رئیس مرکز از محل ردیف اعتبار موضوع تبصره (۲) ماده ۱۸۶ قانون، پرداخت نماید.

حق الزحمه مجریان قرار موضوع این تبصره مطابق جدول تعرفه تعیین شده از سوی مرکز قابل پرداخت می باشد.

ماده ۱۸) مجری یا مجریان قرار منتخب مکلفند حداکثر ظرف مدت ۳۰ روز از تاریخ ابلاغ، نسبت به تهیه گزارش و اظهار نظر کارشناسی صریح، مستند و مستدل اقدام نمایند. در صورت درخواست مجری قرار مهلت مذکور با موافقت رئیس شعبه تا ۲۰ روز دیگر قابل تمدید می باشد.

تبصره) در صورت عدم رعایت مهلت های مقرر در این ماده مراتب تخلف مجری یا مجریان قرار به مرجع ذی ربط اعلام می شود.

ماده ۱۹) در صورتی که شعبه، اظهار نظر کارشناسی را جهت اصدار رأی ناقص و یا مبهم تشخیص دهد، می تواند تکمیل و یا رفع ابهام را از مجری یا مجریان قرار مطالبه نماید. در این صورت مجری یا مجریان قرار مکلفند حداکثر ظرف ۲۰ روز نسبت به رفع نقص و تکمیل نظریه کارشناسی اقدام نمایند.

تبصره) شعبه رسیدگی کننده در صورت نیاز می تواند جهت تکمیل شکایت مطروحه، از مأموران مالیاتی ذی ربط دعوت به عمل آورد. مأموران مذکور مکلف به حضور و ادای توضیحات می باشند.

ماده ۲۰) چنانچه شاکی همزمان اقدام به طرح شکایت نسبت به مالیات قطعی شده عملکرد یا دوره مشخص، در هیأت موضوع ماده ۲۵۱ مکرر قانون و دیوان عدالت اداری نموده باشد به منظور جلوگیری از صدور آراء متعارض، رسیدگی به پرونده در مرکز تا زمان تعیین تکلیف پرونده در دیوان عدالت اداری متوقف و مراتب به شاکی و اداره کل امور مالیاتی ذی ربط اعلام می شود.

ماده ۲۱) در صورتی که شاکی در این مرحله انصراف قطعی خود را از شکایت مطروحه به مرکز اعلام نماید، قرار سقوط شکایت صادر می گردد، این قرار قطعی می باشد.

تبصره) انصراف شاکی در هریک از مراحل دادرسی و هیأت باید ضمن درج در سامانه دادما به صورت مکتوب با مهر و امضای مجاز به مرکز نیز اعلام شود.

ماده ۲۲) هیأت با بررسی مدارک و مستندات منضم به شکایت و مطالعه پرونده مالیاتی مربوط و عنداللزوم اخذ نظریه کارشناسی، پس از تکمیل بررسی ها ظرف مهلت ۱۰ روز اقدام به انشای رأی می نماید. رأی هیأت با اکثریت آراء قطعی و لازم الاجرا است. رأی صادره باید مستدل و مستند به اسناد و مدارک مربوطه باشد و مبانی پذیرش یا عدم پذیرش ادعای شاکی در آن قید شود.

تبصره) آرای صادره از هیأت های موضوع این ماده قابل طرح و رسیدگی مجدد با همان موضوع، در هیأت های مذکور نخواهد بود.

ماده ۲۳) در صورتی که نظر اکثریت اعضای هیأت مبنی بر تعدیل مأخذ درآمد مشمول مالیات موضوع شکایت باشد، هیأت مکلف است مأخذ درآمد مشمول مالیات تعدیل شده را در رأی قید و دلایل تعدیل را مستنداً ذکر نماید. رأی موصوف قطعی و لازم الاجرا است.

ماده ۲۴) رأی صادره هیأت از طریق سامانه دادما به شاکی و سازمان ابلاغ می گردد. چنانچه امکان ابلاغ از طریق سامانه دادما برای مؤدی فراهم نباشد، مراتب ابلاغ از سوی سازمان صورت می پذیرد. به منظور افزایش کیفیت آرای صادره، آرای قطعی در صورت عدم مخالفت رئیس مرکز در سامانه دادما علنی می شود.

ماده ۲۵) به موجب تبصره (۲) ماده ۱۶ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۲، رأی صادره از هیأت، برای اشخاص داخل کشور سه ماه و برای افراد مقیم خارج از کشور، شش ماه از تاریخ ابلاغ، در دیوان عدالت اداری قابل اعتراض می باشد.

ماده ۲۶) در صورتی که در محاسبه مأخذ، درآمد مشمول مالیات تعدیل شده و یا در انشای رأی اشتباهی صورت گرفته باشد، موضوع با اعلام رئیس مرکز، هیأت، شاکی و یا مدیرکل امور مالیاتی ذی ربط، توسط رئیس مرکز جهت بررسی و اصلاح به شعبه ذی ربط ارجاع می شود. رأی اصلاحی به شاکی و سازمان ابلاغ و برای اجرا منوط اعتبار است. استناد به رأی هیأت بدون ضمیمه نمودن رأی اصلاحی فاقد اعتبار است.

ماده ۲۷) سازمان مکلف است به منظور تسریع در روند اجرای رسیدگی به شکایات مؤدیان مالیاتی در هیأت موضوع ماده ۲۵۱ مکرر قانون، همکاری لازم با مرکز معمول نماید.

ماده ۲۸) هرگاه دادرسان و یا اعضای هیأت در تحقیقات اولیه و یا در اثنای رسیدگی احراز نمایند که علت ناعادلانه بودن مالیات مورد ادعای شاکی ناشی از اقدام تعمدی مأموران مالیاتی و نمایندگان سازمان عضو هیأت حل اختلاف مالیاتی بوده، مراتب به نحو مقتضی از طریق رئیس مرکز به اداره امور مالیاتی سازمان و دادستان انتظامی مالیاتی می رسد تا مطابق بند (۱) ماده ۲۷۰ قانون مالیات های مستقیم با متخلف رفتار شود.

ماده ۲۹) مرکز در تهران صلاحیت رسیدگی به تمام شکایات مؤدیان مالیاتی سراسر کشور را با هر مبلغی خواهد داشت مگر در مواردی که به تشخیص وزیر در برخی از استان‌ها، هیأت موضوع ماده ۲۵۱ مکرر قانون تشکیل شود. در این صورت هیأت‌های استانی برابر دستورالعمل مربوطه به شکایات واصله رسیدگی می‌نمایند.

ماده ۳۰) مرکز در مواعید شش ماهه، گزارشی از عملکرد خود را تهیه و برای وزیر ارسال می‌نماید.

بخش دوم: ساختار، تشکیلات و شرایط احراز اعضا و دادرسان مرکز

فصل اول - ساختار و تشکیلات:

ماده ۳۱) مرکز در تهران و زیر نظر مستقیم وزیر تشکیل می‌شود. هر یک از اعضای هیأت سه نفره با پیشنهاد رییس مرکز و با حکم وزیر منصوب می‌شوند.

مرکز در تهران باید حداقل دارای ۶ شعبه باشد. تعداد شعب متناسب با حجم پرونده‌های واصله با تشخیص رییس مرکز قابل افزایش خواهد بود.

تبصره ۱) اشخاصی که فاقد ردیف سازمانی در مرکز می‌باشند، به پیشنهاد رییس مرکز با حکم وزیر برای مدت حداکثر دو سال منصوب می‌شوند. این حکم قابل تمدید است.

تبصره ۲) با پیشنهاد رییس مرکز و موافقت وزیر، احکام این ماده و تبصره (۱) آن لغو می‌گردد.

ماده ۳۲) هر یک از شعب رسیدگی کننده موضوع بند (ی) ماده ۱ این دستورالعمل، باید دارای یک پست کارشناس باشد.

ماده ۳۳) پست رییس مرکز همتراز معاون وزیر است و با حکم وزیر منصوب می‌گردد.

ماده ۳۴) مرکز باید حداقل دارای ۳ پست معاونت شامل ۱- دادخواهی مالیاتی ۲- تشخیص صلاحیت حرفه‌ای ۳- نظارت بر مراکز دادخواهی استانی، همتراز با مدیر کل ستادی و ۲ پست مشاور همتراز با معاون مدیرکل باشد.

تبصره) پست رییس هیأت همتراز با مدیر کل ستادی می‌باشد.

فصل دوم - شرایط تصدی عضویت در هیأت:

ماده ۳۵) رییس هیأت مستشاری باید حایز شرایط ذیل باشد:

الف- کارمند رسمی وزارت امور اقتصادی و دارایی و یا سازمان.

ب- داشتن حداقل دو سال سابقه عضویت در هیأت مستشاری مرکز.

ج- دارا بودن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و بالاتر در رشته‌های حسابداری، حسابرسی، مدیریت با تمام گرایش‌ها، علوم اقتصادی، حقوق و علوم مالی و مالیاتی.

د- داشتن حداقل ۲۰ سال سابقه خدمت دولتی که ۱۰ سال آن مربوط به امور مالیاتی باشد.

ماده ۳۶) عضو هیأت مستشاری باید حایز شرایط ذیل باشد:

الف- کارمند رسمی وزارت امور اقتصادی و دارایی و یا سازمان‌های تابعه وزارت.

ب- اعضای شورای عالی مالیاتی، مدیران کل و معاونان مرتبط با امور مالیاتی و همچنین (نمایندگان سازمان عضو هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی و رؤسای اداره امور مالیاتی با حداقل ۵ سال سابقه تصدی پست مذکور)، دادرسان

امور مالیاتی مرکز با حداقل ۷ سال سابقه در پست دادرسی و ست‌های همتراز مرتبط با امور مالیاتی.

ج- دارا بودن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و بالاتر در رشته‌های حسابداری، حسابرسی، مدیریت با تمام گرایش‌ها، علوم اقتصادی، حقوق و علوم مالی و مالیاتی.

تبصره) به کارگیری بازنشستگان موضوع بند (ب) این ماده که از اعضای جامعه مشاوران رسمی مالیاتی یا حسابداران رسمی مالیاتی باشند، به عنوان عضو هیأت با رعایت قوانین مربوطه بلامانع است.

فصل سوم - شرایط تصدی پست دادرس امور مالیاتی در مرکز

ماده ۳۲) دادرس باید حایز شرایط ذیل باشد:

الف- کارمند رسمی وزارت امور اقتصادی و دارایی یا سازمان.

ب- دارا بودن حداقل ۱۰ سال سابقه خدمت دولتی که حداقل ۳ سال آن مرتبط با امور مالیاتی باشد.

ج- دارا بودن مدرک تحصیلی کارشناسی و بالاتر در رشته‌های حسابداری، حسابرسی، مدیریت با تمام گرایش‌ها، علوم اقتصادی، حقوق و علوم مالی و مالیاتی.

ماده ۳۸) با توجه به سختی کار و تخصصی بودن امر قضاوت و دادرسی مالیاتی که در جهت تحقق عدالت در پرداخت مالیات و صیانت از حقوق بیت‌المال و احقاق حقوق مؤدی صورت می‌پذیرد، به منظور تشویق و جبران زحمات کارکنان مرکز که در امر دادخواهی مالیاتی همکاری می‌نمایند، علاوه بر پرداختی‌های معمول، ماهانه پاداشی تحت عنوان «فوق‌العاده دادخواهی مالیاتی» معادل هفتاد درصد مجموع امتیازات حقوق و فوق‌العاده‌های مستمر مندرج در احکام کارگزینی افراد معرفی شده از سوی رییس مرکز، از محل ردیف اعتبار موضوع ماده ۲۱۷ قانون، تعیین و پرداخت شود.

تبصره) معاونت توسعه مدیریت و منابع موظف است مزایا و پاداش‌های اختصاصی رؤسای هیأت و معاونان مرکز را تا حصول نتیجه تکالیف مقرر در ماده ۳۴ و تبصره ذیل آن، موضوع این دستورالعمل، مطابق مزایا و پاداش مدیر کل ستادی تعیین و پرداخت نماید.

ماده ۳۹) معاونت توسعه مدیریت و منابع نسبت به ایجاد پست‌های پیشنهادی و ارتقای سطوح پست‌های مدیریتی یا همترازی آن، موضوع این دستورالعمل در ساختار سازمانی مرکز با اخذ مجوزهای مربوط از سازمان امور اداری و استخدامی کشور، اقدام لازم به عمل می‌آورد.

ماده ۴۰) این دستورالعمل در دو بخش و مشتمل بر ۷ فصل، ۴۰ ماده و ۱۶ تبصره تنظیم و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجراء می‌باشد. ضمناً این دستورالعمل در قالب پیش‌نویس آیین نامه اجرایی و به استناد اصل ۱۳۸ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران جهت تصویب برای هیأت محترم وزیران ارسال خواهد شد. با ابلاغ این دستورالعمل، دستورالعمل شماره ۴۲۵۴۳ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۱۸ وزیر وقت امور اقتصادی و دارایی و تمامی بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های مغایر با آن نسخ می‌گردد.

سید احسان خاندوزی

این سند سازمان امور مالیاتی
شماره نامه ۲۲-۱۶ / ۲۰۰ /
تاریخ ۱۳۰۱/۱۰/۱۸

۶

